

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1941 kl. 12 m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om utredning rörande bostäderna i svenska fartyg m. m.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 125, ha herrar *Robert Berg* och *Karl Andersson* föreslagit, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande bostäderna å svenska fartyg, samt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till revision av förordningen av den 20 maj 1927».

Motionen.

Inom andra kammaren har en likalydande motion, nr 69, väckts av herr *Lundgren* m. fl.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen II: 69.

Vid 1939 års lagtima riksdag yrkades i motion II: 344 på en allsidig och grundlig utredning av bostadsfrågan beträffande svenska handelsfartyg. Andra kammarens andra tillfälliga utskott avstyrkte motionen (utlåtande nr 3), och andra kammaren biföll utskottets hemställan.

1939 och 1940 års riksdagar.

Vid 1940 års lagtima riksdag yrkades i motionerna I: 10 och II: 31 på en allsidig och förutsättningslös utredning rörande bostäderna i svenska fartyg, i vilken utredning jämväl skulle innefattas frågan om statens ekonomiska medverkan till lösandet av ifrågakvarande problem. Motionerna hänvisades i första kammaren till andra tillfälliga utskottet (utlåtande nr 4) och i andra kammaren till tredje tillfälliga utskottet (utlåtande nr 1). Utskotten avstyrkte motionerna, och kamrarna biföllo respektive utskotts hemställan.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från kommerskollegium och statens institut för folkhälsan, varjämte landsorganisationen och Sveriges redareförening beretts tillfälle inkomma med yttranden. Andra kammarens andra tillfälliga utskott, till vilket motionen II: 69 hänvisats, har införskaffat yttrande från socialstyrelsen.

Yttranden.

Kommerskollegium hänvisar till frågans tidigare behandling samt framhåller, att meddelade dispenser från bestämmelserna i förordningen av år 1927 med få undantag avsett rena obetydligheter och i allmänhet gällt hytternas höjd. Kollegium har efter bostadsförordningens tillkomst låtit verkställa noggranna undersökningar av bostäderna på praktiskt taget hela

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 12 saml. 2 avd. Nr 8.

svenska handelsflottan. Genom dessa undersökningar föreligger därför redan erforderlig utredning för bedömande av bostädernas beskaffenhet och möjligheterna att förbättra dem. Ytterligare utredning är därför ej erforderlig. Bostadsstandarden motsvarar ungefärligen den högsta i utlandet tillämpade. Att ytterligare betunga de svenska fartygen skulle medföra att vissa fartyg ej kunde hållas i gång, varigenom arbetstillfällena skulle minskas. Frågan bör därför anstå åtminstone till dess efter krigets slut internationella överläggningar kunna upptagas.

Socialstyrelsen hänvisar till tidigare handläggning av ifrågavarande spörsmål och anser att då gjorda uttalanden av kommerskollegium alltjämt äga giltighet, varför styrelsen för närvarande avstyrker motionen, även om gällande föreskrifter kunde vara i behov av revision.

Statens institut för folkhälsan tillstyrker motionen.

Landsorganisationen anser nuvarande bestämmelser vara i behov av omarbetning, så att standarden kommer att stå i proportion till vad som gäller för motsvarande lokaler till lands. Mera detaljerade föreskrifter äro behöfliga, varjämte undantag icke bör få förekomma, utan ombyggnad framvingas inom skälig tid.

Sveriges redareförening hänvisar till frågans tidigare behandling och är av den uppfattningen att sådana förhållanden ej inträtt, som kunna motivera en ändrad inställning till spörsmålet. I fråga om nya fartyg torde berättigade klagomål ej kunna framföras, och i fråga om äldre fartyg är det ofta praktiskt omöjligt att vidtaga erforderliga omändringar. Hänsyn till internationell konkurrens manar jämväl till försiktighet. Inköp av utländska fartyg komma att försvåras om allt för stränga föreskrifter infördes. Något behov av utredning föreligger ej heller, enär alla erforderliga uppgifter torde finnas hos kommerskollegium. Motionen avstyrkes därför.

Vidare har utskottet besökt ett antal fartyg i Stockholms hamn och därvid tagit del av för manskapet avsedda bostäder och övriga anordningar.

*Andra
kammaren.*

I anledning av motionen II: 69 har andra kammarens utskott i avgivet utlåtande, nr 3, på anförda skäl hemställt, att andra kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande bostäderna å svenska fartyg samt att förslag måtte framläggas till sådan revision av förordningen av den 20 maj 1927, vartill denna utredning kan föranleda.

Andra kammaren har bifallit denna utskottets hemställan, varefter ärendet överlämnats till första kammaren, som hänvisat detsamma till sitt andra tillfälliga utskott.

Utskottet.

Såsom utskottet uttalade i sitt utlåtande över den vid förra årets riksdag väckta motionen i ämnet framstår det för utskottet som ett önskemål att sjöfolket beredes bästa möjliga standard i fråga om bostäderna ombord i

fartygen. Under senare år har bostadsstandarden på land undergått en väsentlig höjning och det måste enligt utskottets mening, ej minst ur synpunkten att erhålla en god rekrytering av personalen inom handelsflottan, vara ett samhällsintresse att i den mån så låter sig göra söka följa med i denna utveckling jämväl för fartygens del. Utskottet har härvid icke förbisett att gällande bostadsförordning redan nu innehåller fordringar, som torde vara strängare än de som gälla i de flesta andra länder.

Att döma av de fartyg, utskottet haft tillfälle att närmare bese vid ovan nämnda besök, synes det som om bostäderna ombord i nyare fartyg skulle vara av god beskaffenhet. I fråga om äldre fartyg torde emellertid berättigade anmärkningar i många fall kunna göras beträffande bostadsstandarden. Särskilt gäller detta med avseende å belysnings-, uppvärmnings- samt sanitära anordningar av olika slag. Den bristande hygien utskottet i vissa fall kunnat konstatera ombord i fartygen torde kunna tillskrivas avsaknaden av erforderlig övervakning beträffande renhållningen i förening med bristande intresse från besättningens sida för denna sak. Utskottet finner det dock vara otvivelaktigt att de nuvarande bestämmelserna i bostadsförordningen beträffande anordningar av nyss nämnt slag icke äro tillfyllest. Med anledning härav anser utskottet att bostadsförordningen bör göras till föremål för en översyn. Härvid böra ej blott förordningens föreskrifter i de hänseenden, som här ovan särskilt berörts, överses och kompletteras utan synes hela frågan om bostadsförhållandena ombord i fartygen böra tagas upp till behandling i syfte att utröna, huruvida och i vad mån jämväl i övrigt något kan göras för att höja bostadsstandarden å dem. Utskottet får i detta sammanhang understryka betydelsen, ej minst i uppfostrande syfte, av att för besättningen avsedda gemensamhetsrum äro så anordnade att de kunna erbjuda besättningen trevnad under fritiden.

Såvitt av kommerskollegii yttrande framgår skulle en utredning kunna verkställas inom kollegium på grundval av redan förefintligt material. Utskottet förutsätter, att därest en sådan utredning kommer till stånd, de närmast intresserade parterna få tillfälle att under utredningens gång framföra sina synpunkter på föreliggande problem.

Slutligen får utskottet framhålla, att det vid genomförande av reformer på förevarande område är angeläget att gå fram med viss försiktighet, så att sjöfartsnäringen ej kommer att belastas med omkostnader av sådan betydelse, att konkurrensen med utlandet försvåras med ty åtföljande risk för ytterligare minskning av det för hela vår folkförsörjning så viktiga handels-tonnaget. Beaktas må jämväl att alltför högt uppdrivna fordringar med avseende å fartygens bostäder även kunna komma att motverka en nödvändig nyanskaffning av fartyg i ersättning för sådana, som förlorats under nu pågående krig.

På grund av det anförda får utskottet i anledning av motionen I: 125 och andra kammarens ovan omförmälda beslut hemställa,

att första kammaren måtte, med biträdande av andra kammarens i ärendet fattade beslut, för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en allsidig utredning rörande bostäderna å svenska fartyg samt att förslag måtte framläggas till sådan revision av förordningen av den 20 maj 1927, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 23 maj 1941.

På utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

Närvarande: herrar Nordborg, Heüman, Gottfrid Karlsson, Anders Andersson, Theodor Magnusson, Albert Andersson, Näsström och Wennqvist.
